

Najnovija saznanja o slovačkoj naivnoj likovnoj umetnosti u Srbiji

Blagojević, Gordana. 2014. *Slovačko naivno slikarstvo u Srbiji. Etnoantropološka studija identitetskih praksi*. Kovačica: Fondacija Babka.

Blagojević, Gordana 2016. *Slovenské insitné výtvarné umenie v Srb-sku. Etnologicko-antropologická štúdia prejavov identít*. Kovačica: Fondacija Babka, 156 str. – dopunjeno izdanje u prevodu na slovački jezik

Posle više od 70 godina duge slikarske tradicije naivne umetnosti u Kovačici, saznanja o ovom nesvakodnevnom fenomenu su počela da se šire u povoljnom pravcu. Do sada nije napisano mnogo radova koji bi pokušali da ovu umetničku pojavu objasne, a naročito ne s etnološkog, antropološkog ili sociološkog aspekta. Najčešći pristup ovoj temi je umetničko-istorijski, koji se trudi da slovačku naivnu umetnost u Srbiji tumači i kritički vrednuje, pre svega, u okviru estetičkih kategorija.

Elektronska knjiga dr Gordane Blagojević, višeg naučnog saradnika Etnografskog instituta Srpske akademije nauka i umetnosti (EI SANU), predstavlja veliki i značajni doprinos boljem poznavanju fenomena naivnog slikarstva kod vojvođanskih Slovaka, a naročito u Kovačici i Padini. Gordana Blagojević se bavi slovačkom naivnom umetnošću u Srbiji, s etnoantropološkog aspekta, a njena studija spada među pionirske naučne radove koji obrađuju ovu temu. Autorka je svoje istraživanje sproveda u okviru projekta Etnografskog instituta SANU, 2012. godine, u Kovačici i Padini. Zahvaljujući metodološki ispravno postavljenom projektu i na osnovu brojnih razgovora s više od 60 slikara, njihovih potomaka ili rođaka, kao i na osnovu obimom skromne literature na ovu temu, nastala je studija, pa onda i knjiga, zahvaljujući izdavaču Pavelu Babki, koji se već 25 godina trudi da propagira, ali ujedno i da produbi znanja o slovačkoj, a naročito kovačičkoj naivnoj likovnoj umetnosti.

Posle izdavanja knjige *Slovačko naivno slikarstvo u Srbiji. Etnoantropološka studija identitetskih praksi*, dr Gordane Blagojević, u digitalnom formatu, 2014. godine, *Fondacija Babka* iz Kovačice se odlučila za izdavanje ove knjige i u prevodu na slovački jezik. Za prevod se postarala dr Katarina Stanova.

Izdavanje ove studije Gordane Blagojević je značajan događaj u istoriji recepcije, a naročito naučno i metodološki utemeljene recepcije i promišljanja ove umetničke pojave – kovačičke naivne umetnosti. Na 156 strana, eruditski i posvećeno, Gordana Blagojević analizira ovaj umetnički fenomen, pre svega iz etnoantropološkog ugla posmatranja identitetskih praksi.

U knjizi, možemo da uočimo dve veće celine. U prvoj se Gordana Blagojević letimično bavi seobom Slovaka na ove prostore. Pored toga, objašnjava terminološki šta je to naivna umetnost i, na osnovu vlastitog istraživanja, dolazi do vrednih zaključaka o tome kako pojedini slikari shvataju

svoje stvaralaštvo, kako ga doživljavaju njihove porodice i sredina u kojoj žive, kao i o odnosu između slikarskog izraza i nacionalnog identiteta. Na kraju, tu su još i refleksije o tržišnom aspektu naivnog slikarskog stvaralaštva.

Drugi deo knjige sačinjavaju svedočanstva pojedinih slikara o svom životu i stvaralaštvu. U slučaju da su slikari pokojni, o njima su govorili njihovi potomci ili rođaci. Priča počinje s Vladimirom Bobošom, koji je rođen početkom 20. veka, a završava sa Sanjom Stvorcovom, rođenom krajem istog stoleća, koja je, prošle godine, završila studije slikarstva na Novosadskoj akademiji umetnosti i, stvarno i simbolički, prevazišla jaz koji postoji između naivnog stvaralaštva i stvaralaštva akademski školovanih slikara. Zahvaljujući ovom delu, dobili smo vredan biografski materijal, koji će biti vrlo dragocen, prilikom vrednovanja kovačičkog naivnog slikarstva s drugih aspekata.

Ova studija dr Gordane Blagojević, u izdanju *Fondacije Babka*, predstavlja dragocen korak ka boljem i dubljem razumevanju mesta koje fenomen naivnog slikarskog stvaralaštva ima u kulturi vojvođanskih Slovaka. To stvaralaštvo je, takođe, deo svetskog nematerijalnog kulturnog nasleđa.

Vladimir Valencik